

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן רבנו יוסף חיים זי"ע
בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

התשפ"ה שנת ה'כ"א לעלון
פרשת בהעלתך הפטרה רני ושמיח
כניסת השבת: 19:28
יציאת השבת: 20:20
לשיטת רבנו תם: 21:16
גיליון מס' 937

לתגובות ניתן לפנות לעורך אלון ארכיב ס"ט בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז - ביאורים לפרשה

ויעש כן אהרן אל מול פניה המנורה (ח, ג)
רש"י אומר שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות.
שואלים שהיה צריך לומר שאתה מטיב ומדליק, שהלא הטבת הנרות
לפני ההדלקה. ועוד שאלה במה הרגיע אותו הקב"ה שמאז לא
חלשה דעתו. אלא שיש מצוות נדירות כמו פטר חמור וכדומה,
שכשעושים אותם הוא בהתרגשות רבה, בגלל שזה לא תדיר, אבל
מצוה קבועה אין בה התרגשות כל כך, וזה מה שה' אמר לו שלך גדול
משלהם, שאתה מדליק את המנורה בקביעות ובכל זאת זה
בהתרגשות רבה, לכן כתוב מדליק ומטיב שזה מראה על המשכיות
מדליק ומטיב מדליק ומטיב ללא הפסקה (קול יהודה).
בהעלותך. אומר רש"י: מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה
הכהן עומד "ומטיב", למה כתוב ברש"י "ומטיב" ולא "מדליק", אלא
כי ההלכה היא שהדלקת הנרות כשרה גם בור, והטבת הנרות כשרה
ע"י כהן דווקא.

קול יעקב

וכי תבאו מלחמה בארצכם וכו' והרעתם בחצרות וכו' וגושעתם
מאיביכם (ט, ט)

וקשה הרי היה צריך לכתוב כי תבוא או כי יבוא מה הלשון כי תבואו,
שמשמעו כאילו אתם מביאים את הגוים. ומסביר מרן רבנו יוסף חיים
זי"ע על פי משל, בתוך יער הביאו אנשים גרזנים לחטוב עצים,
והתחילו העצים לפחד, עד שאמרו אנחנו לא ניתן עצים בעבור ידות
הגרזנים, ולא יוכלו לעשות לנו שום רע, וזה הכוונה שבזמן שהקול קול
יעקב אין הידיים ידי עשו, כי תבואו מלחמה אם אנחנו אשמים שיש
מלחמה, העצה לתקוע בחצוצרות רמז על הקול קל יעקב, אם כן
הגוים לא יוכלו להזיק.

אלדד ומידד

אלדד ומידד מתנבאים במחנה (יא, כז)

דעת זקנים מחדש, שאלדד ומידד היו אחי משה ואהרן מן האב, כי
לאחר מתן-תורה נאסרה יוכבד לעמרם כי היתה דודתו, (כמובא
בויקרא כ, יט וערות אחות אמך ואחות אביך לא תגלה) והלך עמרם
ונשא אשה אחרת, וילדה לו את אלדד ומידד, וכתב שם שאחד היה
על קברם בארץ-ישראל, וראה שכתוב על המצבה, אלדד ומידד אחי
אהרן מן האב ולא מן האם.

ובתרגום יונתן בן עוזיאל אומר, שבשעה שהיתה גזירת היאור
במצרים, גירש עמרם את יוכבד, והלכה יוכבד ונישאה לאליצפן בן
פרנץ, וילדה לו את אלדד ומידד, ולפי זה, היו אחי משה ואהרן מן
האם. ואחר כך נתגרשה, (ראה דברים כד, ד- לא יוכל בעלה הראשון
אשר שלחה לשוב לקחתה להיות לו לאשה), והחזירה עמרם.

עטרת פז - עמך עורך

משה רבנו ע"ה, מקבל פניה נאצלת מפי אותם אנשים שלא יכלו להקריב
את קרבן הפסח באומרים: אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע וכו' (ט, ז)
משה רבנו בענוותנותו פונה לבואר יתברך: עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם
וה' משיב על אתר (ללא עיכוב!) שלאותם אנשים ניתנת שוב ההזדמנות
להקריב קרבן פסח שהרי נמנע מהם להקריבו במועדו משום שהיו
טמאים או רחוקים ממקום המקדש ב"ד בניסן.

ובאמת נשאל את עצמנו, מדוע חשוב היה לאותם אנשים פתרון דווקא
בקרבן פסח? נראה להסביר בהקדים את ספר החינוך (מצוה שפ) המדבר
מענין מצוות הפסח, וזה לשונו: לפי שמצות הפסח הוא אות חזק וברור לכל
רואי השמש בחידוש העולם, כי אז בעת ההיא עשה עמנו האל ברוך הוא
נסים ונפלאות גדולות ושינה טבע העולם לעיני עמים רבים, וגו' ויתר
האותות והמופתים שעשה לנו בעת ההיא שכולן נתחדשו בהפך הטבעים.
אותם אנשים פחדו שתברח מהם היכולת להודות לה' על נסיו ונפלאותיו
ביציאת מצרים שהרי בהבאת קרבן מוכיחים הם שרצונם להיות קרובים
לה' יתברך, אך טומאתם הפרידה בינם לבין הקרבן ולכן חששו מנתק זה
ולכן כאן עוררו רחמי שמים מרובים שיאלץ, כביכול, את הי"ת לחדש
חידוש של הלכה.

פסח שני בעבורנו היא כלי הודאה ואף שהוא לא בסדר המקובל של
הפסח, כפי שהיה צריך להיות מתחילה בתאריך ט"ו בניסן, כאן יצרו בני
אדם מועד חדש שנקבע והוקבע לדורות.

תחת אמתחתי ישנו סיפור מרגש ששמעתי אותו מהסופר רבי יאיר
וינשטוק שסיפר אודות עגונה אחת, שבכוח תפילתה שינתה דברים, וכך
מספר: הגר"ח שמואלביץ ישב באחד המקלטים בשכונת בית ישראל
בירושלים ת"ו. מסביב התעופפו כאמור פגזים בקולות מחרישי אוזניים,
הפחד היה עצום, רבי חיים זצ"ל ישב כל העת ונשא תפילה לבואר עולם
שיחוס על עמו ישראל. באותו מקלט שהתה גם אשה עגונה אומללה,
בעלה נטש אותה זה מכבר באכזריות ונעלם אי שם מעבר לים כשהוא
מותיר אותה עגונה ומטופלת בילדים רכים. היא כמוהן הייתה שבורה
ורצוצה, שמקור הפרנסה נטל ממנה, והיא היתה צריכה לדאוג לפרנסה.

באחד מימי המלחמה התרוממה לפתע אותה עגונה ממקומה, קראה
בקול נרגש: ריבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך מה שבעלי עולל לי וכמה יש
בליבי עליו וכמה אני אמונה להקפיד עליו, אך למרות הכול מודיעה אני
בשער בת רבים כי אני מוחלת וסולחת לו בלב שלם על הכול, ובזכות שאני
מעבירה על מידותי תרחם על בניך ותושיע את עם ישראל מצרותיו. כל
יושבי המקלט התקשו לעצור את דמעותיהם לנוכח תפילתה הזכה של
אותה אומללה. באותו רגע התבטא רבי חיים שמואלביץ זצ"ל כי בדברים
אלו הוכרעה המערכה והניצחון בוא יבוא בעזרת ה'.

סימן מוחשי ומידי קיבלו יושבי המקלט ודיירי הסביבה כאשר מספר
רגעים לאחר מכן נפל פגז צמוד לבור מלא בלוני גז, ובנס עצום נשאר על
עמדו ולא התפוצץ. רבי חיים מיד אמר שזו אחת מהמתנות הקטנות
שקיבלנו בינתיים בזכות אותה תפילה של העגונה.

שבת שלום, תשפ"ה

העלון יוצא באדיבות הרבה של משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם
אורך ימים ושנות חיים, אכ"ר

בדין כבוד הספרים רואים אנו במקומותינו, לצערנו, כיצד ספרי קודש שלמים נזרקים לפח הגניזה, **כאשפה לכל דבר** ! ואינם מייחסים כבוד ויראה לקדושת הספרים, והרי ידוע כי נפסק בש"ע (יו"ד סי' רפב סע' ה) אין זורקין כתבי הקדש, ואפילו הלכות ואגדות. (ואסור להפוך אותו על פניהם, וכשמצאו כך צריך להפכן) (מהרי"ל).

וכתב הפתחי תשובה בשם שו"ת באר שבע (סי' מג) שאוסר ג"כ לשרוף כתבי קודש אע"פ שבלו ונמחקו, ע"ש. ועיין עוד בס' ישועות יעקב (בא"ח סי' קנד סק"ג). וידוע כי היום לומדים אנו מספרי קודש ולא מקלף אלא מהדפוס וישנה מצווה לכותבם, וכנפסק בש"ע יו"ד (סי' רע סע' ב) האידנא, מצוה לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא וכו' וכן מצונו בשו"ת הרמ"א (סי' לד) וז"ל: **וידוע כי קדושת ספרים עדיפי מתפילין**, רבים הם בתי הדפוס שנפוצו לאין מספר, וכמעט כל כמה חודשים רואים יצירה חדשה כמו סידור או ספר ובבתי הכנסת מחליפים את הספרייה וכל הסידורים שהם קצת "ישנים" ואינם מספיק "מודרניים" הולכים לפח הגנוז, לא ידוע לי על מה ולמה הם סומכים זאת, שמעתי פעם את כב' הגאון רבי דוד שלוש זצוק"ל, (רבה של נתניה) שזעק מרות על כך, איך ספרים וסידורים נמצאים זרוקים בגנוז, ושאל, האם המדפים יודע כמה עוון חמור הוא, לכתוב שמות של ה' יתברך במלואם, ואח"כ כמה שנים נזרקים לגנוז, ואמר כי עדיף בסידורים יכתב שם ה' בשני יודי"ן, [וכך פעל בסידורו שהוציא], שהיה נהוג פעם, ובכך לא נבזה את שמו של הבורא יתברך, וסיפר הרב כי זוכר בילדותו בעיר העתיקה בירושלים ת"ו, כיצד היו מתפללין המקובלים מהסידור, היו נוטלים סידור רגיל ועמו דף של סדר הכוונות, ובדף זה היו מכוונים את השמות.

וראה בשו"ת חוות יאיר (סי' קט ד"ה תשובה יפה) ומ"מ אני בביתי נמנעתי לזרקם לאשפה כ"ש תשמיש של גנאי (כגון לדבקם בחלונות) ומטונף כי מזדעזע כולי גופאי בראותי כמה שמות שאינם נמחקים בכתב הקודש וכן כמה מלות קדושות באותיות הקדושות דהם תמונות צורות עליונות וממילא ראוי לנהוג בהם כבוד כמ"ש במדרש גבי הלל... וכן בספרי קודש הן בלה"ק הן בלשון חול ואפילו באותיות חול יש לנהוג בהם קדושה.

וּכְתַב לִי מִרְן הַגָּאוֹן רַבִּי מֵאִיר מֵאֲזוּז וְצִוּק"ל (רֹאשׁ יִשִּׁיבַת כֶּסֶּף רַחֲמִים תַּכְכּ"ץ) בְּבִרְכָּה לְסֵפֶר אֲרִיג פֶּז בְּתֵאדִיר כ"ב בְּכֶסֶּל הַתִּשְׁעִי"ב:

קצאור מאד מה שפער דאס היקד'ע אלס אגיד'ע
 ים אהוס'ן שטימ'ן צווישן יאמר אדום אדעקסיס דרבל'ן
 אצא'ן צו א ש היקד'ע אלס אדעקסיס דרבל'ן
 אהוס'ן אדעקסיס דרבל'ן. אים אצא'ן צו אהוס'ן
 דרבל'ן ים אהוס'ן

בעמוד תמוז מה שכתבת בשם **הגר"ר שלוש** (שליט"א) [וצ"ל] יש להוסיף שבימינו עושים יותר גרוע שמדפיסים ברכונים ועלונים עם שם הוי"ה מלא ומדביקים במגנט על המקרה, והכל נזרק לאשפה בעוה"ר (בעונותינו הרבים). ויש לעורר על זה.

בברכה רבה, נאמ"ן ס"ט

תורתנו ציוותה אותנו לזכור את מעשה מרים באומרה: **זכור את אשר ה'**
אלוקיך למרים בדרך בצאתם ממרים (דברים כד, ט) ופירש רש"י אם
באת להיזהר שלא תלקה בצרעת **אל תספר לשון הרע** זכור העשוי
למרים שדברה באחיה ולקתה בנגעים. והרמב"ן דייק טפי: ולפי דעתי
שהיא מצות עשה ממש כמו זכור את יום השבת לקדשו. עכ"ל.

אבל כשנעייץ בדבר נמצא, שיש כאן חטא נוסף, והוא שגרם לדיבור ולענוש: שמרים הנביאה לא דנה את משה רבנו לכף זכות, והכריעה את מעשיו לכף חובה! וזו מצות עשה מן התורה, לדון את הזולת לכף זכות!

ישנו מעשה עם המון לקח וכמה צריכים זהירות, ומעשה שהיה כך היה: למשפחה ענייה, ברוכת ילדים מקסימים, נולד ילד פגוע, רחמנא ליצלין. ששכנה, תלמידת סמינר, נחלצה לעזרה למשפחה היקרה ועזרה להם בגידול הילד הפגוע, דאגה להחליף, להלביש, להאכיל, לטייל. כל שעה פנויה באה, הייתה כמלאך מושיע.

יום אחד, ארגנה המורה בסמינר פעילות חסד: ובקשתה היתה שכל תלמידה תאמץ מעשה חסד מתוך מבחר שהמורה הציעה. התלמידות התלהבו, שקלו ודנו, בחרו ופעלו. מלבד אחת... שהודיעה למורה שאין לה פנאי ולכן היא עסוקה מעל ומעבר ליכולתה. כמובן שלא סיפרה שכבר אימצה, שפעילות החסד שלה ממלאת כל שעה פנויה יסביב השעון. לימדו אותה שאין להשתבח במעשה טובה. שאין לפרסמו.

הגיעה העת לבחור במדריכות לפעילות חברתית. מובן ששמה של אותה תלמידה עלה. מצטיינת הייתה הן בלימודיה, הן במידותיה, הן באישיותה. אבל אותה מורה עמדה כצור חלמיש: **היא – לא!** מדוע, לממה לא? היא לא רוצה לפרט, זה לשון הרע. אבל מבקשת היא שישמעו לקולה, התלמידה הזו אינה ראויה להיות מדריכה, סמל ודוגמה. ובאמת, כוונתה הייתה לטובה, אך ורק לטובה: **מי שלא מוצאת פנאי למעשה חסד, יש להוקיע!** הואיל ולא נימקה את התנגדותה, גברה יד המצדדות והנערה נבחרה. דווקא היא התלכטה. באמת לא היה לה פנאי. יד ההשגחה הייתה כאן, ובאותו פרק זמן נשלח הילד למוסד שיטפל בו. היא קיבלה את ההדרכה.

ההדרכה, כידוע, דורשת השקעה ומסירות, והיא לא חסכה בשתיקה. שמה נודע לתהילה, ובכל פעם שנתקלה באותה מורה, הייתה המורה מפטירה לעברה: **להדרכה, יש לך פנאי?! לחסד לא**, ולהדרכה כן? משום שהיא מעניקה הילה של כבוד ושם טוב? ובאמת, המורה עשתה זאת בכנות. כאב לה שתלמידתה לשעבר סירבה למעשה חסד, הפנתה עורף לסיוד מידות יהודי: רחמן, וגומל חסד. ליסוד התורה, שתחילתה וסופה גמילות חסד. למידתו של אברהם אבינו, אב האומה! המורה פצעה לב תלמידתה לשם שמים, ורמסה את המצווה, מצות עשה מן התורה לדון לכף זכות. יתכן והתלמידה הייתה צריכה ללבן את הנושא, להעמיד את המורה על טעותה. זה היה הצעד הבריא ביותר, והמכריא ביותר. הוא לא נעשה. הנערה הבליגה, לא ענתה דבר. למזלה, לא שאלו אודותיה את המורה לפני שהתארכה. שמה הלך לפניו, והיא בנתה בית של תורה לתפארת. כיום היא מורה מצליחה ונערצת, משכמה ומעלה.

ויום אחד, פגשה באותה מורה. כששמעה שתלמידתה לשעבר זכתה להיות מורה בישראל, לא הסתירה הזדעזעותה. אף הביעה בנחרצות: אילו הייתי יודעת, הייתי מטרפדת את המיני, הצהירה בטון כועס ורוטן:

געזעה שאין לה פנאי למעשה חסד, אינה ראויה להיות מוהנכת!
והפלא הגדול, ואותה מורה שתקה, שהרי באותה עת מסרה נפש
בילדותה למען אותה משפחה, ולמרות שיכלה למעון שעוסקת בחסד
תמידי למען אותה משפחה עניה.

לע"נ מרחן הגאון רבי מאיר נסים מאזוז בן הרבנית כמסנה זצוק"ל
הג"ר דוד שלום צדקה בן הרבנית פהימה זצ"ל
לע"נ ה"ה יהודה ברנס בן אינס ז"ל
לע"נ ה"ה רחמים (רחמיני) גניש בן חותה ז"ל

הגיליון מוקדש ומוקטר לע"נ מרת זקנתי
מרת פורטונה כהן בת רבקה ז"ל
נלב"ע כ"א בסיון התשנ"ד
תנצ"ב